

สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ

จดหมายข่าว

National Institute of Animal Health [NIAH] NEWSLETTER

ISSN 0858-4516

ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน 2543

ฉบับหน้า ศูนย์ปฏิบัติการโรคระบาดสัตว์น้ำ

น.สพ.ดร.วิวัฒน์ ธัญชนะศิริรักษา กลุ่มงานอิมมูโน-ซีรัมวิทยา

กรมปศุสัตว์กับสัตว์น้ำ

ในช่วงที่ผ่านมา หลายท่านคงได้รับทราบมาบ้างแล้วเกี่ยวกับนโยบายกรมปศุสัตว์ในการทำกิจกรรมด้านควบคุมโรคและคุณภาพสินค้าประเภทสัตว์น้ำ บางท่านอาจจะเกิดคำถามขึ้นในใจว่า กรมปศุสัตว์เข้าไปเกี่ยวข้องกับงานด้านสัตว์น้ำได้อย่างไร จะเป็นการทำงานซ้ำซ้อนกับกรมประมงหรือไม่ จึงจะขอถือโอกาสอธิบายถึงเหตุผลและความจำเป็นที่กรมปศุสัตว์จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรคและสุขภาพสัตว์น้ำ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการโรคระบาดสัตว์น้ำ

ประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกหนึ่งในสำนักงานโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (Office International des Epizooties, OIE) ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาสุขภาพสัตว์ทั่วโลก ทำหน้าที่รวบรวมนำเสนอ และ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคสัตว์ และควบคุมป้องกันโรค

ระบาดสัตว์ กรมปศุสัตว์ในฐานะตัวแทนประเทศไทยประจำ OIE จึงมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการควบคุมโรคและคุณภาพสินค้าสัตว์และผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านสุขภาพสัตว์ของ OIE (OIE International Animal Health Code) สัตว์น้ำก็เป็นสัตว์ประเภทหนึ่งและ OIE มีข้อกำหนด

เฉพาะด้านสุขภาพสัตว์น้ำ (OIE International Aquatic Animal Health Code) ดังนั้น

แม้กรมประมงจะเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการกำกับดูแลด้านสัตว์น้ำในประเทศกรมปศุสัตว์ก็ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบด้านควบคุมโรคและคุณภาพสินค้าสัตว์น้ำให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ OIE ด้วยตามหลักปฏิบัติสากล เพื่อให้การทำงานใน

กิจกรรมควบคุมโรคสัตว์น้ำของกรมปศุสัตว์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กรมปศุสัตว์ได้แต่งตั้งคณะทำงานศูนย์ปฏิบัติการโรคระบาดสัตว์น้ำ ประกอบด้วยผู้

แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพสัตว์ของกรมโดยมีกองควบคุมโรคระบาดและสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ เป็นฝ่ายเลขานุการคณะควบคุมป้องกันโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเป้าหมายอย่างคร่าวๆคือ

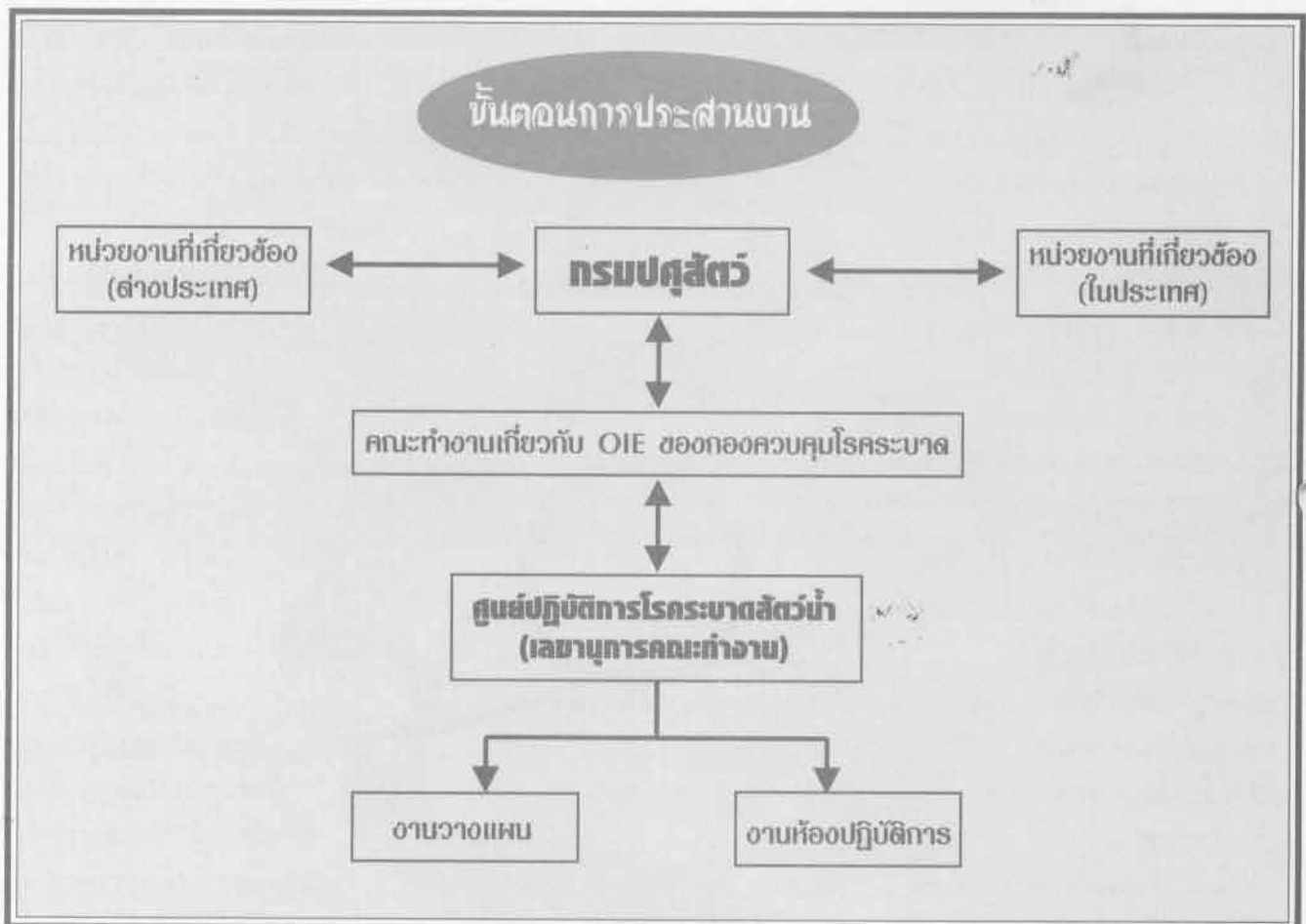

- 1 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพ ของหน่วยงานกรมปศุสัตว์ในการชันสูตร ควบคุม และป้องกันโรคระบาดสัตว์น้ำ
- 2 เพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพของบุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน และรับผิดชอบงานชันสูตรและ ควบคุมโรคสัตว์ ให้มีความรู้ความชำนาญ และมี ขีดความสามารถเพิ่มขึ้น
- 3 เพื่อให้มีระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโรคและ สุขภาพสัตว์น้ำ เพื่อสนับสนุนในการควบคุม โรคระบาดและคุณภาพสินค้าสัตว์น้ำ

ในปัจจุบันนี้เนื่องจากกรมปศุสัตว์ยังไม่มี ความพร้อมด้านโรคสัตว์น้ำ คณะทำงานศูนย์ปฏิบัติการโรค ระบาดสัตว์น้ำจึงเห็นควรให้ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับ กรมประมง และคณะสัตวแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ต่างๆ ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อขอความร่วมมือและใช้บริการไปก่อน ในขณะเดียวกันก็ให้ดำเนินการ

ด้านเสริมสร้างและพัฒนาบุคลากรของศูนย์ปฏิบัติการ โรคระบาดสัตว์น้ำไปด้วย รวมทั้งจะต้องมีการวางแผนด้าน งบประมาณต่างๆ ทั้งในส่วนบุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ และ อื่นๆ เพื่อพัฒนางานของศูนย์ปฏิบัติการโรคสัตว์น้ำให้เป็น รูปธรรมที่ชัดเจน

แนวทางที่จะดำเนินการคือ จัดทำเป็น "โครงการ พัฒนาการชันสูตรและควบคุมโรคสัตว์น้ำ" โดยกำหนด กิจกรรมเป็น 3 กิจกรรมคือ การพัฒนางานชันสูตรและ ควบคุมโรคระบาดสัตว์น้ำเริ่มปฏิบัติงานได้ในปีงบประมาณ 2544 การพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาระบบข้อมูล สุขภาพและโรคสัตว์น้ำระยะเวลาในการดำเนินการมี กำหนด 5 ปี (พ.ศ. 2543-2547) โดยในปีแรก (2543) มุ่งเน้นการสร้างความพร้อมด้านการชันสูตรโรคสัตว์น้ำ ได้ มีการประสานงานเบื้องต้นกับหน่วยงานที่มีความชำนาญ เฉพาะด้านเพื่อจัดทำโครงการวิจัยร่วมกันและจัดส่ง เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องไปฝึกอบรมและดูงาน

ศูนย์ปฏิบัติการโรคระบาดสัตว์น้ำ

สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ เกษตรกลาง จตุจักร กทม. 10900 โทร. 5798908-14

วัคซีน-แอนติเจนบรูเซลเลซีส **VACCINE-ANTIGEN[®] BRUCELLOSIS**

วัคซีนบรูเซลเลซีส (วัคซีนป้องกันโรคแท้งติดต่อ)

ชนิดวัคซีน	เป็นวัคซีนแบคทีเรียเชื้อเป็นชนิดดัดแปลง ใช้ป้องกันโรคแท้งติดต่อในลูกโค
การเก็บรักษา	เก็บในตู้เย็นอุณหภูมิ 2-5 องศาเซลเซียส
วิธีใช้	ละลายวัคซีนด้วยน้ำยาละลาย 10 ซีซี. เมื่อละลายแล้วต้องใช้อย่างเร็วใน 2 ชั่วโมง
ขนาดฉีด	ฉีดเข้าใต้ผิวหนังบริเวณแมงคอตตัวละ 2 ซีซี.
ชนิดสัตว์และอายุ	ใช้ฉีดในลูกโคเพศเมียอายุ 3-8 เดือนเท่านั้น
ความคุ้มโรค	<u>ห้ามฉีดในโคเพศผู้</u> ฉีดให้กับลูกโคเพียงครั้งเดียว ให้ความคุ้มโรคนาน 7 ปี ไม่ควรฉีดวัคซีนชนิดนี้หรือวัคซีนบรูเซลเลซีสชนิดอื่นซ้ำอีก
ขนาดบรรจุ	บรรจุขวดละ 5 โดส พร้อมน้ำยาละลาย 10 ซีซี. ราคา 30 บาท

แอนติเจนบรูเซลเลซีส

เป็นแอนติเจนที่ใช้สำหรับตรวจโรคบรูเซลเลซีส (โรคแท้งติดต่อ) มีด้วยกัน 3 ชนิด คือ

1. แอนติเจนชนิดโรสเบงกอล เป็นแอนติเจนสีชมพู

การเก็บรักษา	เก็บในตู้เย็นอุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ห้ามแช่แข็ง
ขนาดบรรจุ	บรรจุขวดละ 10 ซีซี. ราคา 40 บาท
อุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจ	แผ่นกระเบื้องเคลือบ หรือแผ่นกระจกใส และหลอดหยดสารละลาย (Dropper) ขนาดหยดละ 0.03 ซีซี.
วิธีตรวจ	ใช้หลอดหยดสารละลาย หยดแอนติเจน 1 หยด ลงบนแผ่นกระจกใส หรือแผ่นกระเบื้องเคลือบ จากนั้นหยดซีรัม 1 หยด ใกล้เคียง กัน คนให้เข้ากันและเอียงแผ่นกระจกไปมา
การอ่านผล	ครบ 4 นาที อ่านผล เป็นโรค : มีการจับกลุ่มกัน (+) ไม่เป็นโรค : ไม่มีการจับกลุ่มกัน (-)

2. แอนติเจนชนิดทดสอบบนแผ่นกระจก เป็นแอนติเจนสีคราม

การเก็บรักษา	เก็บในตู้เย็นอุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ห้ามแช่แข็ง
ขนาดบรรจุ	บรรจุขวดละ 20 ซีซี. ราคา 80 บาท
อุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจ	แผ่นกระจกใส และไปเปท ขนาด 0.2 ซีซี. ใช้ไปเปทหยดซีรัมบนแผ่นกระจกใส ในปริมาณดังนี้ คือ 0.08, 0.04, 0.02 และ 0.01 ซีซี. เรียง ตามลำดับ รวม 4 ตำแหน่ง จากนั้นหยดแอนติเจน ตำแหน่งละ 0.03 มล. แล้วคน แอนติเจนและซีรัมให้เข้ากัน โดยคน จากปริมาตร 0.01 ซีซี. ขึ้นไปหา 0.08 ซีซี. และเอียงแผ่นกระจกไปมาเป็นครั้งคราว เพื่อให้เข้าเป็นเนื้อเดียวกัน
การอ่านผล	ครบ 8 นาที อ่านผล เป็นโรค : มีการจับกลุ่มกันตั้งแต่ 3 ตำแหน่งขึ้นไป คือ (+++-) และ (++++) ไม่เป็นโรค : ไม่มีการจับกลุ่มกัน หรือ มีการจับกลุ่มกันไม่เกิน 2 ตำแหน่ง คือ (---), (+---), (++-)

3. แอนติเจนชนิดทดสอบในหลอดแก้ว

การเก็บรักษา	เก็บในตู้เย็นอุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ห้ามแช่แข็ง
ขนาดบรรจุ	บรรจุขวดละ 10 ซีซี. ราคา 40 บาท
อุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจ	ใช้เครื่องมือในห้องปฏิบัติการ
วิธีตรวจ	มีความละเอียดและสลับซับซ้อน ไม่เหมาะสำหรับเกษตรกร และบุคคลทั่วไปนำไปใช้ในการตรวจ เหมาะสำหรับหน่วยงานที่มีห้องปฏิบัติการ เช่น สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ ศูนย์วิจัยและชันสูตรโรคหรือบริษัท
หมายเหตุ	วิธีนี้เหมาะสำหรับกรณีที่ได้ตรวจด้วยแอนติเจนชนิดโรสเบงกอลหรือ ชนิดทดสอบบนแผ่นกระจกแล้ว แต่ยังเกิดความสงสัยผลการตรวจสอบ จึงต้องใช้แอนติเจนชนิดนี้ตรวจยืนยันและเปรียบเทียบผล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์สร้างโครงการช่วยเหลือช้าง

โครงการศูนย์พักและแสดงช้างกรุงเทพมหานคร บนเนื้อที่ 130 ไร่ ริมถนนสุวินทวงศ์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นที่ดินขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรฯ ร่วมกับกรุงเทพมหานคร จัดทำโครงการเพื่อรองรับช้างเร่ร่อนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ก่อนที่จะจัดส่งกลับภูมิลำเนาหรือแหล่งงานตามความประสงค์ของเจ้าของช้าง ทั้งยังมีแผนพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและโครงการแก้มลิง ป้องกันน้ำท่วม กทม. งานนี้ชาวกรุงเทพฯ อยากช่วยช้างว่างเมื่อไรไปเยี่ยมช้างได้ ชับรดไม่ถึงชั่วโมง

ศูนย์ช้างภูมิภาคแหล่งงานและที่พักพิงช้างเร่ร่อน กระทรวงเกษตรฯ ดำริที่จะจัดสร้างศูนย์ช้างภูมิภาค เพื่อรองรับปัญหาช้างเร่ร่อนและเป็นที่พักพิงช้างที่ประสบปัญหา โดยอยู่ระหว่างการดำเนินการ

ภาคกลาง ที่สวนป่าเจ็ดคต จังหวัดสระบุรี เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และพื้นที่รองรับ ช้างจาก กทม.

ภาคเหนือ ที่ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย จังหวัดลำปาง โดยพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาด้านธรรมชาติวิทยาเกี่ยวกับช้าง

ภาคอีสาน ที่จังหวัดสุรินทร์ พัฒนาให้เป็นแหล่งรวบรวมศิลปวัฒนธรรมช้างกับชาวกูย

ภาคใต้ ที่จังหวัดพังงาและภูเก็ต เพื่อรองรับช้างที่ล้นงานจากแหล่งท่องเที่ยวที่จำเป็นต้องจำกัดจำนวนช้าง...

จดหมายข่าวสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ

ISSN 0858-4516

วัตถุประสงค์	เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านสุขภาพสัตว์โดยเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสารวิชาการ เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาด้านสุขภาพสัตว์และการเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านสุขภาพสัตว์		
เจ้าของ	สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกษตรกลาง ด.พหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 ☎ 5798908-14 5798918-19		
ที่ปรึกษา	นายสัตวแพทย์ยุคล ลิ้มแหลมทอง รองอธิบดีกรมปศุสัตว์ ฝ่ายสัตวแพทย์ สัตวแพทย์หญิง ดร.วัลลภา หนูแก้วดี รักษาการแทนผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและชันสูตรโรคสัตว์ หัวหน้ากลุ่มงาน และหัวหน้าฝ่าย		
บรรณาธิการ	นายสัตวแพทย์โชคชัย นกเทศ	จัดพิมพ์-เผยแพร่	สมชาย ช่างทอง
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	นายสัตวแพทย์นพพร คราอพันธ์		อุทัยณ มีโชคสม
กองบรรณาธิการ	นายสัตวแพทย์โสภณ ท้วมแสง	สำนักงาน	งานวางแผน ชั้น 2 ฝ่ายอำนวยการ
	นายสัตวแพทย์ชัยศิริ มั่นตชัยสกุล	กำหนดออก	ปีละ 6 ฉบับ ทุกๆ 2 เดือน ครั้งละ 1,200 ชุด
	นายสัตวแพทย์วิรัชชัย ณรงค์ศักดิ์	พิมพ์ที่	โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ
กรมปศุสัตว์ จตุจักร กทม.10900
ที่ กษ 0615/ว.53

ในราชการกรมปศุสัตว์

(นางสาวอุทัยณ มีโชคสม)
เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล